

ROSA LENTINI

**ANTOLOGÍA
ROSA LENTINI**

SEMĂNĂTORUL
Editura online
August 2011

R O S A L E N T I N I

TSUNAMI ȘI ALTE POEME

– Antologie –

Traducere
de
Eugen Dorcescu

Prefață
de
Esther Ramón

Pe coperta a IV-a: Rosa Lentini. Fotografie de Ricardo Cano Gaviria

Concepția și realizarea copertelor: N. N. Tomoniu

ROSA LENTINI (Barcelona, 1957, Spania), poetă, traducătoare, critic și editor, este licențiată în Filologie Hispanică la Universitatea Autonomă din Barcelona. Membru fondator al revistelor de poezie **Asimetría** (1986 – 1988) și **Hora de Poesía** (1979 – 1995), a fost, în plus, directoare a acesteia din urmă, în care a tradus numeroși autori și a realizat mai multe antologii. A conceput și coordonat ciclul de poezie **“Martes poéticos”** în Casa del Libro din Barcelona în perioada 2000 – 2005, unde au citit mai mult de o sută cincizeci de poeți din toată lumea. Actualmente este editor și co-director, alături de Ricardo Cano Gaviria, la Ediciones Igitur. A tradus, în colaborare cu Susan Schreibman, **Sieste poetas norteamericanas actuales**: May Swenson, Denise Levertov, Maxine Kumin, Adrienne Rich, Linda Pastan, Lucille Clifton și Carolyn Forché (1991, 1992); **El ladrón de Talan** de Pierre Reverdy (1997); în colaborare cu Cano Gaviria, **Satán dice** de Sharon Old; și, în colaborare cu Osías Stutman, **Poesía reunida 1911 – 1982** de Djuna Barnes. A selecționat textele și a alcătuit două antologii, una a lui Carlos Edmundo de Ory (2001), și alta a tatălui ei Javier Lentini (2005), și, ca traducător și antologator, alte două, ale poezilor catalani Joan Perucho și Rosa Leveroni (2000). Este de asemenea coordonatoare, alături de Concha García, a numărului monografic al revistei **Ficciones: Barcelona: 25 años de poesía en lengua española**. A realizat cu academicianul Francisco Rico antologia **Mil años de poesía europea** (Editorial Backlist, 2009). A publicat culegerile de poeme: **La noche es una voz soñada** (1994), **El sur hacia mí** (2001), **El veneno y la piedra** (2005) și **Transparencias** (2006), pe lângă plachetele **Leyendo a Alejandra Pizarnik** (1999), **Cuaderno de Egipto** (2000), **Intermedio** (2001) și **Las cuatro rosas** (2002). A fost inclusă în numeroase antologii, între care se cuvin evidențiate **Ellas tienen la palabra** (1997), **Norte y sur de la poesía iberoamericana** (1997), **Las poetas de la búsqueda** (2002), **Ilimitada voz** (2003), **11-M poemas contra el olvido** (2004), **The other poetry of Barcelona** (2004), **Di yo. Di tiempo** (2005), **Con voz propia** (2006), **Poetas en blanco y negro** (2006), **Poeti spagnoli contemporanei** (2008), precum și în lucrări omagiale dedicate unor poeți precum Alberti, Goytisolo sau Eugénio de Andrade. O parte din poemele sale au fost traduse în limbile engleză, italiană, franceză, catalană, română și portugheză.

*

CEI INUNDAȚI

*Cum tot ce se pierde o să ajungă în mare
mă întind pe țărni
pentru a-i auzi pe frații mei cei morți.*

Bárbara Délano, *Playas de fuego*

Ofelia înecată. Ofelia eliberată din ape. Versurile Rosei Lentini ne vin în întâmpinare, însemnate, de la naștere, cu fierul inundațiilor, fierul ciclurilor imprevizibile ale unei mări obscure, nocturne, care, înainte chiar de a exista, se și revarsă, apoi se liniștește, până ce furia ei ajunge să îmbibe încăperile casei, să-i înghită, val după val, pe toți cei aflați în ele.

Noaptea este apă. Ca urmare, apele lipsite de constelații, unde plutește Ofelia, sunt, în pofida florilor și a tuturor emailurilor lor, pe de-a-ntregul negre. Pe de altă parte – trupul, memoria lui se refugiază în limbaj. Și, brusc, se impune, ca o descoperire, inversarea termenilor: este evident că, dacă există limbaj viu, creându-se pe sine, există, încă, un trup – și pentru acesta din urmă nu găsim termen mediu: ori plutește și e capabil de a invoca graiul, ori se scufundă complet în tăcerea ireversibilă a râurilor - , se pretinde că limbajul ar fi implorare, că lexemele ce desemnează caldă proximitate a altui corp (echivalând cu cea mai eficientă cale de a-l aduce pe pământ, de a-l simți pe al nostru) reușesc să smulgă trupul din noapte, s-o salveze pe Ofelia de

vraja irezistibilă a apelor. Ca o salvă de tun, menită a-i face să replutească pe cei morți: un limbaj plin de căngi, care să-și recupereze proprietățile magice, care, înfigându-se în carne, să se trezească el însuși. Acel limbaj înalt, sacralizat, ce se află în centrul cel mai pur al cuvântului, la originea magică (pusă la îndoială, uneori, de absurde anateme) a poeziei (1).

Dar ce e de făcut când nu doar limbajul se înalță? Ce-i de făcut, când, de asemenea, apele nocturne și lipicioase se ridică, la rândul lor, în picioare și se lansează cu mânie spre a combate limbajul prin chiar aceste corpuri? Una din imaginile cele mai neliniștitoare ale poeziei Rosei Lentini este aceea a unui “tsunami”, val gigantic, provocat de un seism sau de o erupție vulcanică produsă în adâncul mării, apă avidă ce înaintează, ce nu așteaptă. Precum o cobră ce privește o altă cobră, pregătite, ambele, să atace. Chiar dacă omul dintre ele va fi cel care va primi mușcătura. Altfel spus, doi luptători, ce stau pe loc, față în față, doi combatanți, opriți, spre a înfrunța impulsuri cu impulsuri contrare – elanul suicidar al Ofeliei, care recunoaște simbolul apelor, și-l anihilează aruncându-se în ele, dar și simbolul enormului val ce se aventurează cu voracitate în interiorul țării pentru a ne lua cu sine - , indiferent dacă forțele sunt în net dezechilibru (“Zece metri de pietre înălțate/ nu ne vor proteja./ În șir indian pentru a muri”). (2)

Dar, ies oare calculele într-atât de exacte? Nu dobândește cuvântul un cert avantaj când ne dăm seama că lupta este conținută, consemnată în interiorul limbajului, și, în acest caz, într-un tot codificată în lăuntrul imaginarului simbolic al poetei?

«Tsunami apropie pești de tristețe

și fixează două cuvinte: moarte și mare ». (3)

Atunci rămâne de căutat ceea ce este solid, ceea ce rezistă la lovitură, osul : partea dură a limbajului, rămâne de căutat în cuvintele ce desemnează moartea, în acelea care îi pun acesteia un chip, în cele care, într-un anume fel și urmând corelațiile primului poem analizat, îi dau morții un trup, pentru a putea fi contemplată. Strădanie primejdioasă, ce pretinde un curaj special: acela de a da cu împrumut materialul nostru pieritor spre a deveni “paratrăsnet”, așa cum propunea Hölderlin în poezia sa, misiune pe care, după cum o înțelegea el și după cum a aplicat-o, se cuvenea să și-o asume poezii (și câți dintre aceia ce-și zic așa ar fi atunci excluși) (4). Curaj, fiindcă, în spațiul liminar, la “frontiera” de atâtea ori pomenită în opera poetică a Rosei Lentini, a numi valorează tot atât cât a invoca. Fără îndoială, în toate împrejurările, este vorba de un triumf aparent. Ce nici măcar nu slujește de mângâiere.

O poetă-paratrăsnet, care a străbătut desișuri fără a reveni la luminișul echilibrului (“cuvinte adolescente care, / bălării între dărâmături, nu vor să se-ntoarcă”) – argentiniana Alejandra Pizarnik, este citită de Rosa Lentini dinspre înăuntru, ca și cum ar fi trebuit să se plece cu grijă, să se facă mică și discretă, pentru a asculta zvâcnirile lăuntrice ale acestei alejandra, nume scris cu dureroase minuscule: “(...) citesc numele în minuscule ‘alejandra’, în gura celui care a luat în stăpânire moartea precum fetița ce sub vânturi cenușii așteaptă celălalt țărm, și scrie:

‘dedesubt sunt eu

alejandra’ ” (6)

Pentru a ajunge la celălalt țărm, cel nădăjduit, era necesar să se afunde în râu, îndelung, să danseze ca o piatră în centrul nopții. Ofelia, Alejandra, ofelialejandra se abandonează curentului, pentru a-și smulge chipurile și pielea mâinilor, pentru a se

arunca în copilăria de dinainte de copilărie, și pentru a se pierde în drumurile oglinzii, pentru a intra, într-o clipită, dinspre sete, în apă (“eu jos, în adânc, în fântână, eu beam, îmi amintesc”, Pizarnik, 1968, 59). Rosa Lentini, care crede “în experiența lecturii drept acea altă conștiință a memoriei ne-conștiente a experienței reale, dar de asemenea a celei conștiente” (7), o urmează, cu prudență, dar de aproape, “ca și cum s-ar fi putut auzi/ sub apă; creatură a adâncului” (8), și asistă la ceea ce nu citim în paginile finale, în cele care au rămas în alb: metamorfoza lui Pizarnik – prin intermediul “cuvintelor sale de peșteră”, peștera unde se retrag șerpii pentru a-și lepăda pieile moarte - , subita ivire a alejandrei minuscule, tranfigurată în “Fecioara Rocilor” (9).

Oglinda, pentru poetă, semnifică, în plus, însușirea apei de a refracta și apare, în unul din poemele din “Sudul spre mine”, conectată cu focul: “un foc ce arde în oglindă”, ce “se hrănește dintr-o mare de ceară și arde” (10). Oglinzile sunt vase comunicante, care ne lasă fără apărare în fața apelor, care adună “rugile susurate de înecații noștri” (11). Și, mai mult decât mesageri sau mediatorii, apar ca martori ai dezastrului. Dezastrul este inundația ce avansează, ce se filtrează răbdătoare dinspre subsoluri, în ciuda faptului că, pentru a nu se răspândi alarma, pentru a nu privi în față inevitabilul eșec, “uneori se pecetluiește o încăpere înnămolită” (12). Casele Rosei Lentini, mansardele ei, pivnițele ei, absorb picurarea neîntreruptă, ori talazul neașteptat. Ca în freudienele interpretări de vise, ele sunt corpuri, corpuri ce vor fi înecate. Și chiar există case-ofelii, ce și-au pierdut tinerețea și frumusețea, ce au încetat să plutească în curent, pentru a se lăsa în voia altei greutate, o greutate de pietre asamblate, o greutate de ancoră.

Dar va sosi de asemenea tăcerea? Dacă trupu-i limbaj, este oare de-ajuns pielea caselor spre a reține cuvintele? Limbajul puternic, din nou. Limbajul pietros, ce ne vorbește, chiar dacă n-o să-l înțelegem, despre moarte. Și despre inocență. Memoria și copilăria se aliază în poem, se condensează, pentru a se preschimba în lemnul unor vâsle iute-trebuitoare, dar nici grădinile, nici poveștile lor nu sunt de ajutor, fiindcă nu-i lemn îndestulător pentru a ridica diguri. Doar pentru a arde. Pentru a ilumina un scurt răstimp, o clipă. Apoi, spre a se istovi. În fotografie, pe fâșia de pământ luminată de fulger, Rosa Lentini ne arată, splendid, cu înțelepciunea unui limbaj original, cum apele își ascund gâtlejurile negre. Sau cum le dau la iveală – și atunci vedem ruine, veșminte ce plutesc, pereți doborâți – în toată oroarea și frumusețea lor.

(1) “Istoria literaturii germane începe cu cele două formule magice de la Merseburg, unicele poeme păgâne ale limbajului german. Cel dintâi servea pentru a elibera un prizonier din puterea dușmanului, cel de al doilea pentru a vindeca luxația de la piciorul unui cal. La fel ca numeroasele binecuvântări din perioada creștină, acestea depun mărturie că poezia avea, indiscutabil, în vremurile trecute, intenții magice”. MUSCHG, Walter, 1965-1996, 25. *Historia trágica de la literatura*. México: Fondo de Cultura Económica.

(2) LENTINI, Rosa, 2001, 29. *El sur hacia mí*. Tarragona: Igitur.

(3) Ibid, 30.

(4) Pentru Stefan Zweig, poetul “este un paratrăsnet solitar ce adună (...) întreaga tensiune atmosferică a focului sacru, și această forță este aproape întotdeauna mortală”. ZWEIG, Stefan, 1999, 63. *La lucha contra el demonio. Hölderlin, Kleist, Nietzsche*. Barcelona: El Acantilado.

Mai multe date în acest sens ne aduce Karl Jaspers, notând că Van Gogh consideră de asemenea munca sa de pictor ca un “paratrăsnet”. Asumând încărcătura simbolică și transcendentă a fenomenelor amintite, Jaspers afirmă, în consonanță cu gândul conținut în poezia lui Hölderlin: “Acum, cel care se expune pericolului este chiar poetul: poate sfârși nimic, în timp ce misiunea sa constă tocmai în a capta divinul primejdios în forma poeziei și în a-l transmite ființelor umane într-un mod care să nu fie dăunător. Așa cum Bacchus, zeul vinului, s-a născut din Semele, când aceasta a fost atinsă de fulgerul lui Zeus și focul celest este dat acum muritorilor ca o băutură inofensivă, poetul adună furtuna divină și oferă în cânt ceva care fără forma poetică ar fi distructiv”. JASPERS, Karl, 2001, 198. *Genio artístico y locura*. Barcelona: El Acantilado.

(5) LENTINI 2001, 68.

(6) Ibid, 65.

(7) ROA DELGADO, Juan Pablo: “Obscura memoria. Entrevista a Rosa Lentini”, *Animal sospechoso*, otoño-invierno 2003, Barcelona.

(8) LENTINI 2001, 70.

(9) Ibid.

(10) Ibid, 21.

(11) Ibid, 21.

(12) Ibid, 35.

Esther Ramón

*“limbajul fără mască, prin care omul luptă
sunetul său de clopot ce întreabă,
inexistentul – cea mai profundă ființă a sa,
immanentul - iubirea sa cea mai profundă
involuntarul, cea mai profundă voință a sa,
disoluția umanului- umanitatea sa cea mai profundă”.*

Hermann Broch

*“Funcția cuvântului,
dincolo de mica mizerie
și mica tandrețe de a desemna aceasta
sau aceea,
este un act de iubire: să creeze prezență”.*

Roberto Juarroz

Din “Citind-o pe Alejandra Pizarnik”, 1999

CITIND-O PE ALEJANDRA PIZARNIK

*“nu/ cuvintele/ nu generează dragoste/
generează absență/ dacă spun apă
voi bea?/ dacă spun pâine, voi mânca?”*

Alejandra Pizarnik

I

*Un nume doar murmura pentru sine Alejandra
în 1956, anul când eu am fost concepută. Patruzeci
de ani mai târziu citesc numele în minuscule « alejandra »,
în gura celui care a stăpânit moartea precum fetița ce
sub vânturi cenușii așteaptă celălalt țărșm, și scrie:*

*“dedesubt sunt eu
alejandra”*

*Alături de ea alta, înamorată de negură, zice că nu crede
în trupul ce n-a existat niciodată.
Mă gândesc acum la eternitatea pe care cuvintele sale,
în acest a fi dedesubt, o desfășoară în lectura mea.*

II

*Umbră veche în centru
unde-n întunecime
dublul este contrariul,
sfâșieri, amândouă, în muzica
ultimei supraviețuitoare
joc împrejmuid marele drum
desfrunzit, al unei poete
ce pune temei negurii sale;
mai târziu locul își pierde răbdarea
după atâta amar de scris
fragmentările
sucedă tăcerilor;
a pleca fără a rămâne
ori a vorbi pentru cei uituci
golul sau preaplinul
poemul imponderabil, uneori
în echilibru cosmic
sau cu o mulțime de flori
caietul școlăresc în apă
unde un stol de păsări
mascate lovesc văzduhul.*

*“Eu sunt cutremurul întregului albastru
căderea”, zicea.*

III

*“Să cazi până atingi adâncul dezolat”.
De cealaltă parte lațul ucigaș
fără pentru ce nici pentru cine.
Trebuie să scii ca într-un legământ
săpând în umbră, cu lumina înăuntru.
Și zice: “iarna urcă prin mine”
și este mai în sine cu sine însăși.
Tăcerea ți-a luat în stăpânire poarta
șanțul și golul. Cineva trece
ca un lup cenușiu în noapte*

*cu puii săi jupuiți
în timp ce moartea îi cioplește oasele
ca pe niște sculpturi, ca pe niște flaute.
Tăcerea-i de argint, muzica
de diamant și moartea nu e
un pumnal de aur.*

IV

*De la chip la cer
se închide
terminându-se, reîncepând
ceea ce nu e altul
și nici nimic nu este;
a căuta a fost un vertij
înger petrificat
sau privare de ploaie
cuvinte adolescente care,
bălării între dărâmături,
nu vor să se-ntoarcă;
se rotește absența
în culorile pădurii
o voce de foarte departe
ori o traversare de aripi.*

*“Vorbesc despre locul în care se formează
întrupările poetice”, zise.*

V

*Viața nu și-a dezvelit capătul
într-o singură dimineață, uneori
lumea absentează din ea,
loc al metamorfozei
potrivnice, salivă de arbori.
Un lucru nu este el însuși dacă
știm să-l ascundem. Resturi
precum un doliu orfan care moare.
Ochi, murind în oglinzi.
Călătoarea vizitând privirea.*

VI

*Forma de a se îndepărta de radă
când începea să învețe
în lumina muribundă a chipului său
și să asculte ca și cum s-ar fi putut auzi
sub apă; creatură a adâncului.*

*O voceși altă voce în urmă
lentele pliuri ale dublei memorii.*

*Cu scoarțe de arbore adormite pe piept
este ușor acum să o știi îmbrățișând pământul
privind grădina unde zicea că nu vin
cuvintele sale de peșteră cu spatele la nori.*

A o vedea transformându-se în Fecioara Rocilor.

VII

*Dacă eu aș fi Alejandra cea trecătoare
cu frumoși ochi febrili
ochi ce-și desenează forma
obosiți de a citi cuvinte
ce numesc și fac
umbre fără carne,
știind că despre aceasta este vorba
de a zămisli absență;
dacă eu aș fi febra sa
fructul său mușcat, unica sa
pasăre în vânt
sau brațele sale, frunziș vestejit
transparente în lumina cerului
iubitoare resturi ale unei biografii.
Traversând această lume
dinspre celălalt țărm
de-a curmezișul retinei sale
de la balustrada bărcii
în laguna Estigia
toată noaptea aș zice:
cu ochii mei îi ascult pe cei morți.*

NEVĂZĂTOAREA

Cu instinctul descoperirii culorilor, cum o poetesă ar forja sensul cuvintelor, percepe culoarea albă suavă și lină, precum mâna trecând peste făină, și frigul, precum zăpada; simte roșul aiurii căldurii soarelui lovindu-i trupul în plină vară, torid și uscat; dar se remarcă aprecierea sa a verdelui, ca o filă de hârtie pe care a cocoloșit-o până la a face din ea un fel de bulgăre. Impresia tactilă pe care-o are, o dată desfășurată aceasta, este culoarea verde, umedă precum gazonul, rugoasă ca pământul. "Negrul, zice în cele din urmă fata cea oarbă – cum ar fi putut scrie de asemenea Alejandra -, este culoarea obscurității mele".

Din "Caiet egiptean", 2000

CÂNTECUL RÂULUI ȘI AL NISIPULUI

Am văzut ce a făcut vanitatea oamenilor cu pământul și roca.

Cineva visează un trecut foarte vechi. Sub marile tavane împodobite ale timpului din Karnak, cineva numără ceea ce nu e dat nimănui: coridoarele cu reliefuli, capetele gri atârând în umbră, întâlnirea dintre bărcile zeilor în centru Nilului într-o zi de sărbătoare, în timp ce după-amiaza îmbracă în aur grădinile. Nimeni în această renumărare de pași.

Cântecul ce se naște din nisip, pe care-l cântă râul, din vântul ce ridică nisipul și te îngroapă, se sfârșește aici.

Cu câteva nume ghicite se deschide poarta Egiptului. Visul pe care-l visează universul așază lent silueta noastră peste aceste ținuturi milenare, spirale ale umbrei.

INSULA ELEFANTINA

De pe țărnișurile insulei arbuști cu flori albe se adapă deasupra Nilului. În arbori se arată puncte albe în cupele pline. Un zgomot neașteptat traversează aerul. Din sălcii și salcâmi florile ies în stoluri, și pentru câteva clipe ramurile se golesc de culoare. Ochiul tău va căuta ani întregi această absență suspendată. După un scurt zbor de recunoaștere, păsările se întorc la locul lor exact pe ramura aceluiași arbore, tumult de viață, acum dezordonat.

CREȘTEREA APEI

În nopțile scurte de vară, în fața Nilului, un arzător clar de lună scânteiază pe țărnișuri ca și cum ar fi vorba de pasiuni ținute în frâu peste zi la vremea Ramadanului. Nori nocturni smulși însetării nisipului sunt reflexe ale unui pământ care, înainte de a se crea stăvilă ce a înecat o parte din moștenirea Egiptului, suporta o scufundare de mai multe luni pe an a celui ce încă-i numit “cealaltă mare”.

Nilometrii, gropi pentru a veghea nivelul râului, atât de asemănătoare primelor morminte regale excavate în pământ, se îmbibau lent și la urcarea apelor locurile încetau să fie terenuri spre a se preschimba în nume ale memoriei, iar în oameni ceva anume se destindea. Numai când mâlul începea a se fixa ascunzând pui de pești și de reptile în noroi, vietăți pe care copiii se distrau desgropându-le, pătratele de pământ lucrat cu luni înainte lăsau să le apară marginile, mai întâi timid, apoi cu hotărâre, și egiptenii se întorceau la câmpurile și riturile lor, spre-a cultiva unica monedă cunoscută în Egipt, schimbul în grăunțe, mirodenii sau smirnă, și spre a-l venera pe faraon care împreună cu zeii săi aștepta răbdător, așezat în adâncul templului, ca o unică rază din soarele amiezii să-i aducă aminte, dincolo de mormânt, căldura pierdută.

BĂRCILE NILULUI

*În bărci mici, folosind brațele drept vâsle, se apropie copii de feluci ca să cânte cântări la modă pe care cred ei că turiștii doresc să le-audă.
Cerem unor ochi îngropați în piele măslinie un cântec egiptean. Ochii se luminează în timp ce din pieptul plăpând al micuțului țâșnește cea mai dulce intonație, și orice altă melodie încetează a se auzi în tot lungul râului.
Și chiar dacă surprins copilul nu înțelege de ce primește o recompensă în schimbul plăcerii acesteia atât de personale, pentru câteva clipe ochii săi sunt mai albi pe pielea-i verde-gălbuie și surâsul său traversează mărețul Nil de la un mal la altul.*

BARAJUL DE LA ASSUAN

Dintr-o barcă îndepărtată se aude cântând o lume nouă, inconștientă de zecile de temple înecate sub baraj, arhitecturi uitate care niciodată nu vor mai izbuti să iasă la lumină.

Apa nu se aseamănă protectorului nisip, acest leagăn arămiu, acest soare între dune, apa vagabondează printre pietre, le fisurează, ia cu sine fragmente minuscule, provoacă spărturi mai mari, descompune reliefurile colorate. Ea este stăpâna răsuflării Egiptului, debordantă și posesivă, un adânc albastru-verzui cu locuitori puțini, sub suprafață abia se păstrează trăsăturile unui chip, visul palid al unui trecut sau lente melodii în graiuri stranii. Din ea țâșnesc ecourile unei vieți anterioare, cu Amon și Amon Ra urmați de bărci vii, cu sacerdoși sărbătorindu-și zeii, și în amintire o barcă pentru zi și o barcă pentru noapte coexistă, și în amintire doar vagi cântece neliniștite...

O lumină strălucitoare ce s-a scufundat, și apoi, ani și ani în umbră, o Atlantidă sub picioarele noastre.

FELUCA

În timp ce feluca alunecă, ghidul nostru Mahmut povestește isprăvile faraonului Ramses – mereu Marele Ramses II - ; vorbește despre zeii Ra și Osiris, despre fiii lor Set și Horus, și alături tânărul barcagiu ascultă în tăcere.

Secole de întâmplări apar din nou sub coviltirul torid al bărcii acesteia, unde toți suntem legănați de cuvinte inspirate, melodioase și încete, în timp ce descendentul copt al vechiului Egipt ne observă.

« Dacă ceea ce s-a trăit este pus pe hârtie, atunci devine istorie – zice acela -, atunci se izbutește a-l face să se întâmple de două ori ».

VALEA REGINELOR

În mijlocul văii, templul primei femei faraon, Hatshepsut, un Eden, salvat din nisip și încununat de munți, în tălăzuirea de secole a cerului. Poveste a domniei ei, dispărute după ce-a fost șaptesprezece ani suverană a Egiptului, și a urii ce i-a desăvârșit contractul cu viața și care-a scris un alt nume-n rulou, spre-a șterge orice urmă a stăpânirii sale.

Și totuși, succesorul, chiar dacă unicu-i țel în a-și depăși antecesoarea fusese numai și numai răzbunarea, a oferit, apoi, poporului, din abundență, dorita și-atât de necesara sare albă, ce-a devenit simbolica-i efigie.

Negrul nămol al lacului de la templul funerar dedicat lui Hathor, ce n-a putut să ferească pământul fertil de vântul deșertului, care, timp de secole, l-a uscat, a reușit, da, să stingă însetarea jos, sub piatră, cu mâl filtrat până la pielea tandră, tăbăcită și uscată, a lui Nofrure și Meritré Hathepsut, fiecele femeii faraon, care, aidoma ei, încă așteaptă să fie recunoscute. Povestea lor, cândva, într-o îndepărtată zi, ivindu-se, puțin câte puțin, înspre lumină.

MITUL

*Am ajuns la țărmul
unde se întâlnesc curenții
și meduzele anotimpului.*

*Fiecare an smulge
pământ din răzoare
și metru cu metru sarea
îmbrățișează urmele lăsate
în plajele din nord.*

*O aromă de iod divide amintirile
căldura ațâță dorința
și arde pădurile până la fâșia de protecție.*

*Farul din Alexandria zace în mare
la două sute de pași de la port.*

*Rolul nostru este să cercetăm cu privirea
banca făcută din pietrele sale
sub aerul cald al Egiptului.*

*Desenul în formă de ochi de pe aripa
fluturelui îl derutează pe răpitor,
pe când Atlantida, odihnindu-se la picioarele noastre,
e prea aproape
pentru a fi confundată cu mitul.*

CHEIA LUMII

Din vechiul Egipt se remarcă geografia sa egocentrică. Desenul lumii în formă de triunghi cu un vârf în jos reunea cele două părți ale țării, cea înaltă și cea joasă. O linie în centru îl împărțea în două. Figura obținută din această reprezentare era cheia vieții, cheia întregii existențe. În termeni generali nordul era bogat și sudul mult mai sărac. Marile capitale precum Memphis, Tebas ori Alexandria înfloreau la frontieră pe malul Nilului sau în deltă aproape de mare.

Egiptul tindea spre stele ori se afunda în nisip.

Cu o imensă cheie a vieții făcută din plumb aurit se deschid astăzi cele două temple din Abu-Simbel sau cel din Luxor, în antica Tebas, cu coloanele sale, obeliscuri, statui de zei și marele bulevard incomplet cu trei kilometri de sfîncși ce unea în vechime această ultimă construcție cu cea de la Karnak.

La întorcerea spre vapor după vizita la Luxor, un grup de copii ce-i salutau pe turiști, urmându-i pe aleea ce coboară până s-ajungă la portul înflorit, au făcut un cor în jurul nostru. Fetița cea mai mică, cu un chip frumos ca fața lumii când se trezește, s-a apropiat de fusta mea. Din Egipt mi-am adus amintirea acestor obraji iluminați, am mers să caut zborul incredibil al ciucurilor roșii ce înfloresc în salcâmi, și am găsit fructul seminței pe care am plantat-o ca un sărut, și am făcut-o să crească, precum o cheie a vieții, în albul dinților unui surâs.

CETATEA MORȚILOR

Peste oasele vechilor locuitori ai Egiptului, la picioarele templelor dedicate lui Horus sau lui Ka, în Kom Ombo sau în Philae, o infinitate de rămășițe de ustensile: fragmente de marmite, oale, vase, toarte, capace sau căușe de străchini se întâlnesc rătăcind nisipul. Sunt reziduurile vechilor așezări de familie cu corturi, abandonate la mijlocul secolului nouăsprezece, familii care, gătind și dormind sub umbrare legate de coloane, erau vegheate de zei.

Se mai pot vedea și azi, în cetatea morților, unele mici comunități ocupând grottele excavate și trăind laolaltă cu zeii antici, zei care încă le-ndeamnă din negură să îmbrățișeze aceeași țărână care pe ei i-a primit în definitivă lor rezidență.

Uneori un ochi mult prea alb se ivește din interiorul uneia dintre ele, ne privește cu neîncredere, și se pierde apoi în camera sepulcrală.

POETUL DIN ALEXANDRIA

Un poem ocru ca o înserare pe plajă la țărnul deltei mărginește Mediterana. Poem ars de soarele amiezii și de vântul de nord. Poem ce miroase a iod și a salină. Un spațiu alb între versuri apropie degetul peste buzele poetului din Alexandria. El și-a înghițit silabele finale ale tuturor strofelor. Le-a aruncat în ora când refluxul mării le scufundă în profunzimea nisipului, în adâncimea melodiei valurilor. Într-o zi, chiar aceste dune marine vor forma unica prezență pe solul Egiptului. Și atunci, erodate de trecerea timpului a cărei acțiune combinată de sare și apă le-a șlefuit cântecele, finalurile de strofă vor renaște firesc. Tocite, vor merge spre moartea lor naturală, precum aceste grăunțe de somn de care ne sprijinim capul pe aceste plaje, aceste furtuni roșietice în vis. Noapte bună nisip, fără un poet care să-ți termine cântecul.

Din "Sudul spre mine", 2001

TSUNAMI

OMILIE

*În turnul clopotniței un ritm fără greș,
dangățul de mort, în biserică
mesă recviem Bach.*

*Surde supraviețuitoare, notele
urcă spre boltă
pleacă din tăcere către tăcere
unde înoată uitarea și peștii mănâncă
suav din buzele noastre imobile.*

Apoi apare culpa.

Aceasta-i frontiera?

*Muzica descinde repetitivă
și din rozetă sosesc culorile vii:
să dormi în ele, filoane vechi și purificate.*

Totul se iubește cu latura cealaltă.

*Maestrul de muzică
deschide și închide sunetele
cu pumnul.*

TSUNAMI

I

*Așteptare, răgaz în care ne naștem.
dorință a apelor care prevenindu-ne
ne obligă să imităm cetățile
ce ridică ziduri de zăgăzuire
și poduri ce leagă aceste ziduri
chiar după lungi ani de liniște.*

*Caldul sud înspre mine
impune această barieră
și sudul-la-mine sau devastarea
smulge chietudinea.*

*Zece metri de pietre înălțate
nu ne vor proteja.*

În șir indian pentru a muri.

II

*Tsunami apropie pești de tristețe
și fixează două cuvinte: moarte și mare.
Case, oameni, animale și trotuare
sunt vid.
Se renunța la a sprijini mâna aceea
și visele ce încă o incarnează
doresc s-o liniștească o dată cu liniștitele-i vene.
Tsunami, suspin al apei
al urgenței și dezolării
primul vis înaintea dezordinii
călătorie tulburată.*

*Mai târziu pe străduțe și pasaje
în casele dărâmate, sub pietre
și graiuri o călătorie amorțită:
fuziunea intimă cu noaptea, odihnă,
transparența intactă
a unei ape cu pești mai reci
mâna pe care nu izbutim s-o trezim.*

CASA INUNDATĂ

*În casă o femeie blestemă
fiindcă aplecându-se mâinile
i se umplu cu spumă.
Privesc podeaua dispărută
pești mici pleacă și vin
printre tălpi.
Va trebui cumpărată o barcă
pentru a merge de la o locuință la alta
și ecluze, pentru a opri apa
ce se revarsă.
Amestecate, obiectele se leagănă
la mișcarea oceanului
fără ca vreunul să pară a fi fost
atins de mâini omenești
în timp ce valurile smulg cuvintele
« făină, sare, cafea, zahăr... »
doborâte sub mantia lor.
Mestecăm nisip în mâncare
și ultima amintire,
piele străină acoperită de alge.*

*În cântec, o cădere fără sfârșit
și soarele negru al melancoliei.*

DATA VIITOARE

*Străbătând o perioadă de calm
între un tsunami și altul
fără ruguri care să-i conducă până acasă
pe cei care s-au pierdut între ape,
oamenii uită trecutul.
Marea, spațiu orizontal, nemărginit, din nou
chipuri întrezărite dinspre asigurătoarea faleză.
Palat de piele într-un timp adormit
perete de apă, ecou al unei voci care n-a existat.
Sau lumina din acoperiș, lungi ani înainte
ca valul să-și readucă tălăzuirea,
intervale clare, ca niște sărbători,
limitate a veghea mereu
a merge pe căi devorate, acuma știm asta.*

DRUMUL SPRE CASĂ

*“Înăuntru nu sunt distanțe – rostește o voce –
înghesuiți aici jos, puls la puls,
hrana fermentează.
Această clipă înainte de început
în care totul este încă posibil.
Haosul liniștit și unic
cap, trunchi și extremități formându-se
apoi corpul se desface
și se schimbă ».
Totul în această mișcare ante-întâi : degete,
aripioare de pește ascunse în vechi scobituri
alge lipite de păr
surzenia de sub nisip
această îmbrățișare a mării profunde.
Atât de singură ușoara alinare a unei presimțiri.*

PASĂREA

*Un bătlan apare din când în când deasupra punții,
dă repezi ocoluri și urcă în cursul râului.
Penajul său alb lasă o fisură
în cerul înserării
pe care pânza nopții o va preschimba în lumină.
Țipătul lui deconspiră o mare lăsată în urmă.
Foarte aproape de coastă ochiul tău se întunecă
pe nisip sub umbra pinilor.
Trupurile celor ce se scaldă veghează și așteaptă.
Se agită spuma, albă de sare.
Mai înainte ca ora celor morți să grebleze
timpul plajei, oamenii adorm.
Peste capetele lor, ușoară, marea pasăre
a crepusculului iluminează drumul de întoarcere.*

Din "Cele patru roze", 2002

ROZA DE GHEAȚĂ

*Roza sculptează
culorile ei violente în frig
și nu este decât himera rozei
în nea, roza de iarnă,
apă înghețată, alb pe alb,
oferindu-se.*

*Roza trosnește în flacără
și în dezolarea zăpezii
nu există dezgheț prea lent.*

Din “Veninul și piatra”, 2005

VENINUL

*Acum nu este suflet
încă e niciodată
ieri este încă
azi este laț
niciodată și întotdeauna
îndepărtat*

*

*Foc de grilaj
fiecare pas nu este
decât înapoi
o însemnare pe pagină
un revers de oglindă
fără mercur*

*

*În clopot
caută cupa
în acul balanței
greutatea
mai încoace
nervura
în pulsul
slăbit
transparența-i*

*

*A zice “două corpuri”
patrie într-o altă talie*

*ce se împlântă
ca un drapel
o imagine rară
și așa răsuflarea și greutatea
veninul și piatra*

*

*Ce torc între ele zilele?
Giulgiu sau cocon de mătase
obligă să se schimbe sensul
drumului și noaptea sa.
Eu mint dacă spun că nu am învățat
dar mint în aceeași măsură
dacă spun că știu deja*

*

*A zice încă “două corpuri”
precum carnea ce așteaptă
în cuibul din papură
clopot ce roagă și roagă
chemarea sa*

*

*O să ningă
poate
fulgii se fragmentează
odihnindu-se cuvintele
iau forma obiectelor
palpită fugace
felul în care se risipesc
și se adună
pașii pierduți
ai vocii sale*

PIATRA

*Scade resentimentul
față de ceea ce credea
a fi dreptul său
Ariadna nu este doar
cea care oferă firul
ci și cea care deslușește
scrise
în ghem
originea și finalul*

*

*Focuri încrucișate
corolă a vecerniilor
letargii sau petale
în spațiul ce se pierde
chiar și atunci când viața
încetează de a fi pedeapsă
ajungând la degetele mele
ca spini ca urzici*

*

*Nu există decât două trupuri
ca două suspine
antilope extenuate
ai căror mușchi
se alungesc și se contractă
orbi
în goana spre înainte
prin pășunea traversată
în două viteze
dacă tot ceea ce ele sunt scapă
și moare fugind*

*

*Atâta tensiune
distanța pielii
a scriiturii
nu-i datoriam noastră
să decidem care e prada
să-i coasem secretul
să simulăm vânătoarea cu mreje
să facem un salt
în ultima clipă
și să pierdem de două ori
dacă firul se rupe*

*

*Dacă firul se rupe
în aerul ușor
îți voi spune adunându-l
ca pe-o iubire făcută țândări
care spulberă familia
navighează-n mari coșuri
un întreg neam pe râu în jos
fiindcă refuzul
pregătește pulberea
pentru astuția de a fi
fără odihnă*

*

*A pluti înseamnă a îngheța
dacă mă trezesc
între pânze
de nori iernatici
acum suntem
înseși inimile noastre
orfane
frați de cuvânt
două metale
ce se înmoaie
într-un destin
atât: ultragiat*

*

*Unde nu reușesc
să scriu pe cenușă
captura
disciplina tenace
a soldatului
lovitura de călcâi
bătălia peste
roșul după-amiezii
după scut
tâmpla incompletă
iarna
benevolă probabil*

A DOMINA TEAMA

SIMBIOZĂ

1

*Pe chipul tău obscur
moarte și foame
se întreșes, mamă,
dar e de-ajuns o lovitură
a mâinii tale întinse
pentru a ne ridica din groapă.*

2

*Ne jefuiește cel care ne măsoară
ne întoarce rumoarea
poemului temerar care-am fost
și tu te oprești
la marginea mlaștinei
etern fără apărare aluneci
infiniț gătita*

*cobori ca un arpegiu
ce se adâncește,
cercuri ce se dizolvă
și fără statură
eu înspre tine pe punctul de a muri
o piele doar dedesubt
abia scăpând din copilărie
abia susținând asaltul
acolo unde alții se aruncă-n prăpastie.*

3

*Și pentru a nu abandona de tot
pericolul alerg lângă tine
în timp ce aluneci
de secole
precum cel care golește masa
o figură prelungă
melancolică
se rotește
în nisip*

4

*Panglicile și carnea
din ce în ce mai grele
-extreme destrămate –
văluri ce beau din ochii tăi ;
acum desenez în aur
ca pe niște mari monede
pleoapele tale,
vreau să pictez paradisul :
curcubeu, curcubeu
și să fac din cingătoarea ta
un camuflaj
cu spuma scoicilor.*

5

*Voi micșora apa
pentru a-ți da să bei
soarele nisipurilor*

*rădăcinile răsucite
ale plantelor de apă
un adânc ornamental
ce-ți seamănă
și povara nopții
mult prea reală,
până și cheile
sunt răsucite în lăuntrul tău;
urcă umbră măruntă
moarta mea preferată
o voce cu o coardă
spre pulbere
întoarce-te, dispari
unde nimeni
nu te mai poate răni.*

HĂRȚI

“Nu totul se încheie. Totul începe”.
Fina García-Marruz

I

*Nu totul se încheie, ceea ce nu s-a spus
de asemenea ceea ce a rămas fără a face lumini
pe coastă, agățate de litoral
și ce se aprinde și se stinge
moduri de a privi trecutul
cu fiecare os fiecare unghie
silabă de speranță.*

*Limba de clipe dispersate
unde cuvintele frig
și templu și iurtă și munte merg
în formație ca niște solitare animale de povară.*

*Și priviri pe deasupra distanței
fiindcă prezențele îl suțin mai puțin pe om
decât cei absenți, atât de asemănători în liniștea lor
nașterii lumii
și precum izvoarele de asemenea liniile
de culori naufragiate
spălate după un timp de nisip.*

*Ziua răsare, ne bate în cuie în locuri cunoscute
din nou viața inundă porturile
și în timp ce ora doliului trece
fraza marcată în roșu
trasează harta posibilului.*

II

*De la fereastră drumul
formează o escală de apă noroioasă
ce înalță câteva pietre
din această albie cu răni.*

*Când plouă sunetul se rupe
din aer cu pocnetul
picăturii pe flacăra.*

*La îngheț, legea care liniștește
orizontul își apropie vocile.*

*Și tremurul din cristal
își însuflețește ecoul
sau îl asurzește.*

III

*În zori ovalul nopții surpându-se
restituie răcoarea ca pe o binecuvântare
și lumea trece pustie precum un răgaz lipsit de cuvinte.
Nedorind să vadă cum se pierd acele străluciri
morții așteaptă ca un oarecare, cineva
să le copieze numele în marele gălbenuș al lunii.
Dragostea este ceea ce încă urmează a se scrie*

*în acel capăt anonim al cerului
pe care streșinile câtorva acoperișuri îl ascund.
În capătul opus se descoperă zone pure
dispuse a străluci. Pentru o clipă
vocea mea recitând scurtează distanțele.
O întâlnire în spatele unei amintiri
un lot investit ce niciodată nu-și schimbă locul
deși nimic nu se mai reconstituie,
deși nimic nu se statornicește
definitiv după ce va fi sosit,
deși timpul în care ne temem a fi alungați
e cel ce dă putere vieții
și centrul se află aici, plin de dorință
și de absență.*

Cuprins

CEI INUNDAȚI	4
<i>Din "Citind-o pe Alejandra Pizarnik", 1999</i>	10
CITIND-O PE ALEJANDRA PIZARNIK.....	10
NEVĂZĂTOAREA	14
<i>Din "Caiet egiptean", 2000</i>	14
CÂNTECUL RĂULUI ȘI AL NISIPULUI.....	14
INSULA ELEFANTINA	15
CREȘTEREA APEI	15
BĂRCILE NILULUI	16
BARAJUL DE LA ASSUAN	16
FELUCA	17
VALEA REGINELOR	17
MITUL.....	18
CHEIA LUMII	19
CETATEA MORȚILOR.....	19
POETUL DIN ALEXANDRIA.....	20
<i>Din "Sudul spre mine", 2001</i>	21
TSUNAMI	21
OMILIE	21
TSUNAMI.....	22
CASA INUNDATĂ.....	23
DATA VIITOARE.....	24
DRUMUL SPRE CASĂ	24
PASĂREA	25
<i>Din "Cele patru roze", 2002</i>	25
ROZA DE GHEAȚĂ	25
<i>Din "Veninul și piatra", 2005</i>	26
VENINUL	26
PIATRA.....	28
A DOMINA TEAMA.....	30
SIMBIOZĂ.....	30
HĂRȚI.....	32
Cuprins	35